

Monica Heggelund på Oslo Dyreklinikk viser frem et lite utvalg av tingene veterinærene har funnet i hundemager.

Hunder med appetitt på risikokost

Tekst og foto: Ann Cathrin Solbakken

Dukkehoder, fiskekroker, pannebånd og en 30 centimeter lang brødkniv er bare et lite utvalg fra utstillingen på Oslo Dyreklinikk. Hver uke får veterinærene inn hunder som har spist ting de ikke bør.

- Undertøy, ispinner og påleggskasser er blant klassikerne, sier veterinær og daglig leder på Oslo Dyreklinikk, Monica Heggelund. I følge Monica er hunder glade i tekstiler med kroppslukt, og ting som smaker og lukter av mat. Stein, barne- og hundeleker opptrer også hyppig, selv om de verken lukter mat eller svette. Tygging er en del av det å leke for hunder, og da er det fort gjort at ting svelges. Hvorfor hunder spiser

steiner er det vanskeligere å svare på.

Gjenstander som ikke hører naturlig hjemme i en menneske- eller dyrekropp kalles fremmedlegemer. Når et fremmedlegeme setter seg fast i mage eller tarm, kan hunden bli alvorlig syk og dø, hvis den ikke bringes til veterinær i tide.

Symptomer og gjengangere

- De fleste som kommer til oss er aktive og nysgjerrige unghunder som heldigvis slutter med å spise farlige ting etter hvert. Men vi har også gjengangere som fortsetter til de blir gamle og grå, forteller Monica.

I journalene over hunder som har spist farlige ting finner en forskjellige raser, men noen raser opptrer hyppigere enn andre.

- Amerikansk staffordshire bull terrier, retrievere generelt og labrador spesielt er de vi ser oftest hos oss. Problemet med disse rasene er at de

ofte ikke viser symptomer på at de er alvorlig syke før det kan være for sent, forklarer Monica. Amerikansk staffordshire har høy terskel for å vise smerte, mens retrieverne logrer og spiser selv om de er døden nær. Veterinæren synes det er enklere med raser som viser symptomer på et tidligere stadium.

- Jo lenger gjenstanden ligger i magesekk og tarm, desto større risiko er det for at hunden dør før, under eller etter operasjonen, sier hun alvorlig.

Det enkleste for alle parter er når den firbente kommer til klinikken rett etter "ulykken" og eieren kan informere veterinæren om hva hunden har spist, hvor mye, og når det skjedde. Det som er vanskeligere er når ingen har sett hva hunden har spist, og om den i det hele tatt har noe farlig i kroppen.

- En hund som har spist et fremmedlegeme

Husk!

- Se opp for hunde- og barneleker som lar seg svelge eller som består av små deler.
- Oppbevar skittentøy i kurv med lokk på
- Tørk opp frostvæske fra garasjegulv og andre steder der hunder ferdes
- Oppbevar rottegift i beholdere der kun mus og rotter slipper til
- Ikke lek med pinner det kan gi stikkskader i munnen
- Hold godt på ispinnen. Sommeren er høysesong for svelging av ispinner.
- Ikke gi hunden store mengder kjøttbein. Beinrestene legger seg som en sementklump i endetarmen, og kan føre til forstoppelse.
- Pass på porsjonsbokser med pålegg. Hunder spiser både innhold og emballasje.
- Ikke la kjøkkenkniver med matrester ligge fremme
- Gi aldri hunden av dine egne eller andre dyrearters medikamenter
- Ring giftsentralen eller veterinæren dersom hunden spiser gift eller medikament, og du oppholder deg langt fra nærmeste veterinærkontor.
- Pass på unghunder i soppseongen. Giftig sopp er også farlig for hunder.

begynner som regel å kaste opp. De kan også spise mer gress, forklarer Monica.

Hun legger til at det er naturlig at en hund spyr en gang eller to uten at det trenger å være noe alvorlig på ferde. Det er når oppkastet vedvarer en bør være observant. Etter et par dager med et fremmedlegeme i kroppen vil hundens allmenntilstand bli svekket. Den kan bli slapp, få buksmerter, og lite avføring.

- Hvis den firbente i tillegg slutter å spise er det fare på ferde, understreker hun.

Opererer ikke alle

På Oslo Dyreklinikk får hunder som kommer

inn rett etter ”ulykken” servert et brekkmiddel. Hvis gjenstanden ikke kommer opp, vil veterinæren vurdere hundens allmenntilstand i tillegg til hva den eventuelt kan ha spist.

- Vi opererer ikke for enhver pris. Enkelte ting kommer ut den naturlige veien, smiler Monica.

- Å operere ut et fremmedlegeme koster fra 10 til 20 000 kroner avhengig av hvor omfattende operasjonen er.

Fremmedlegemer som ikke setter seg fast passerer gjennom kroppen i løpet av 24 til 48 timer. I mange tilfeller er den beste løsningen å føre rikelig, slik at gjenstanden passerer hurtigere gjennom tarmen. Risikoen for at et fremmedlegeme setter seg fast avhenger av gjenstandens størrelse og form, forklarer Monica. Hvis hun får inn en frisk og opplagt hund som har spist en liten øredobb, ville veterinæren avventet for å se om den kommer ut med avføringen. Hvis hunden derimot kommer inn medtatt, starter veterinærene på Oslo Dyreklinikk alltid med å undersøke buken. Da vil de merke hvor det gjør vondt, og kanskje også kjenne fremmedlegemet gjennom huden. Hvis dyrlegene ikke finner noe, men fortsatt har mistanke, vil røntgen eller ultralyd være neste steg.

- Dessverre synes ikke alle gjenstander på ultralyd og røntgen, forteller Monica, og viser frem to gummiballer som er like store, men som har ulike farger og tetthet.

Begge ballene har ligget i samme hundemage, men bare en var synlig på røntgen. Heldigvis ble den usynlige ballen funnet først. Hvis en ikke

Tema: Magetruøbbel hos hund

Labrador er en av rasene som oftest havner på operasjonsbordet på Oslo dyreklinikk etter å ha spist ting de ikke burde.

ser noe på røntgen kan en fylle kontrastveske i tarmen. Da vil væsken samle seg og vises på skjermen der gjenstanden sitter fast.

Ikke bare fremmedlegemer

Det er ikke bare fremmedlegemer som er farlig. På Oslo dyreklinikk kommer det fra tid til annen inn hunder som har spist rottegift eller frostvæske. Frostvæske gir akutt nyresvikt, og fører ofte til døden. Rottgift er også farlig, men enklere å kurere. Smertestillende og betennelsesdempende medisiner er det også flere hunder som har sansen for, enten de trenger det eller ei. Skadeomfanget avhenger av størrelsen på hunden, og hvor lenge pillene har virket i kroppen. Medikamentene kan gi hunden blødende magesår.

Monica advarer sterkt mot å gi hunden av egne

Barne- og hundeleker, ispinner og stein finner ofte veien ned i hundens fordøyelsessystem.

medikament. Dyr og mennesker reagerer ulikt på ulike virkestoff, og trenger forskjellig dosering.

Skaff en god forsikring

- Å operere ut et fremmedlegeme koster fra 10 til 20 000 kroner avhengig av hvor omfattende operasjonen er, opplyser Monica.

Tanken på en fiskekrok i kroppen høres grusomt ut, men er slett ikke det verste og dyreste. Kroken setter seg som regel fast på et bestemt sted, og kan fjernes med et enkelt snitt, forteller Monica.

- De mest omfattende operasjonene er når hunden har spist tråd, hyssing og lange tekstiler. Tråd oppfører seg som en sag som ødelegger tarmen på flere forskjellige steder, sier hun.

Veterinæren anbefaler alle å skaffe seg en god forsikring som dekker størsteparten av veterinærutgiftene ved en eventuell operasjon. Hun synes også det er viktig å få frem at hundeeiere ikke må bli hysteriske, og at hunder fortsatt må få lov å løpe fritt og kose seg når det ikke er båndtvang.

- 100 prosent kontroll har en aldri, enten hunden er løs eller går ytterst i flexilina, avslutter hun. ■

Intervju med hunder som spiser ting de ikke bør

Navn: Dandy

Rase: Flat coated retriever

Alder: 7 måneder

Har du spist noe du ikke burde?

Druer, en plastflaske, et litermål i hard plast, rømmeboks, diverse utgaver av hundebladene til mor, og ikke minst prøvde jeg å spise en knust ølflaske.

Hvordan kom tingene ut igjen?

Druene spydde jeg opp igjen. Plast og rømmebokser bæsjet jeg ut. Ølflasken var kjipest. Matmor avverget glassbrott i magen, men begge forlabbene fikk kutt.

Hva lærte du av uhellene?

Øl lukter godt og rømme er superdupergodt... Lære? Hva betyr det'a?

Navn: Rossie

Rase: Golden retriever

Alder: 5 år

Har du spist noe du ikke burde?

Et bor til boremaskin, polergarn, utallige sokker og strømper, underbukser, vaskekluter, en plastikkpose samt uante mengde fingervanter.

Hvordan kom tingene ut igjen?

Tro det eller ei, men alt har gått igjennom eller kommet opp igjen. Men dårlig har jeg blitt, som oftest i form av diaré og oppkast. Da må jeg til veterinær, men de lurer jeg med min alltid logrende hale.

Hva lærte du av uhellene?

Ingenting dessverre, sier eierne mine...

Utsatt. Grand danois er en av hunderasene som oftest rammes av den akutte og svært alvorlige sykdommen magedreining. Illustrasjonsfoto: Elisabeth Bugge.

Hva trenger du å vite om magedreining?

Tekst: Wim Van Kerkhoven

Flere av de større hunderaser er genetisk disponert for magedreining – en akutt livstruende tilstand som innebærer at magesekken utvides og dreies rundt. Får ikke hunden behandling, kan den dø i løpet av et par timer.

Grand danois, schäfer, irsk setter, gordon setter, rottweiler, stor puddel, weimaraner, amerikansk akita, blodhund, langhåret collie, irsk ulvehund, newfoundlandshund, sankt bernhard – alle er de raser som er genetisk disponert for å få magedreining. Dødeligheten er på gjennomsnittlig 30 prosent, og over en periode på tre år gjentar magedreining seg hos i gjennomsnitt 11 prosent av hundene.

Hittil har man funnet to risikofaktorer i sammenheng med mating: å gi ett måltid om dagen og at hunden spiser for fort. Likevel er det ikke selve innholdet i maten en reell faktor, men det å kun mate hunden med én type mat øker

sjansene for magedreining. Nye funn viser at størrelsen på bitene spiller en rolle når man mater med tørrfôr. Risikoen for magedreining øker når bitene er mindre enn 30 millimeter.

Betyr det at det er farligere å gi hunden tørrfôrkuler? Ikke egentlig. Magedreining skyldes ikke at kulene gjærer i magen, men kommer av at hunden svelger store mengder luft når den spiser.

Råd til hundeeiere

Gi mindre porsjoner, og mat hunden tre til fire ganger om dagen.

Minsk inntaket av vann. Ikke gi hunden vann før en time etter at den har spist. Ikke mosjoner hunden eller la den bevege seg for mye før en time etter fôring. Dette er hovedårsaken til magedreining. Gi hunden mer energiholdig fôr. Bruk aldri skåler som er hevet fra gulvet. Vask både vann- og matskålen jevnlig.

Gastroskopi

Å foreta gastroskopi på hunden er en nyttig måte å unngå magedreining. Dette kan utvide gjentakelsesperioden til 547 dager. Til sammenligning er perioden på 188 dager når man ikke bruker gastroskopi. Ved bruk av gastro-

skopi kan faren for dødelighet hos rottweilere minskes med en faktor på 2,2, og med en faktor på 29,6 hos schäfere.

Det er likevel viktig å merke seg at hunder som lider av magedreining til tider kan få utvidet magesekk selv om de har gjennomgått gastroskopi.

Symptomer

Symptomene er gjerne typiske. Hunden blir akutt dårlig, buken blir spent og bukomfanget forstørres. Gasslyder kan høres dersom man banker på den utspilte buken. Klemmer man på buken, viser hunden tydelig tegn på smerte. Hunden er ofte svært urolig og prøver å innta stillinger som gjør det lettere å puste. Den kaster opp og brekker seg.

Tilstanden kan raskt forverres. Hunden kan få åndenød og puster svært raskt med åpen munn. Slimhinnene blir gjerne bleke, hjertet slår uregelmessig og pulsen blir svak og rask. Blir ikke lidelsen behandlet innen få timer, vil hunden kunne gå i sjokk og dø.

Informasjonen er hentet fra doktor Wim Van Kerkhovens artikkel i FCI-magasinet 2/2009 og fra Wikipedia. Kerhoven er ansatt i firmaet Viyo. ■

Hva gjør jeg når hunden min har diaré?

Tekst: Cecilie Strømstad, veterinær

Hva er diaré?

Diaré hos hund defineres som løs uformet avføring, men også økt frekvens eller volum av avføring som er formet og fast. Diaré kan være akutt, og består da i en plutselig endring i avføringen, menten ved at den blir løsere, hyppigere eller får større volum. Kronisk diaré er en tilsvarende endring som skjer gradvis eller varer i mer enn to uker.

Hos friske dyr opprettholdes normal avføring ved at tarmene, leveren, gallegangene og bukspyttkjertelen sammen styrer fordøyelsen og opptaket av næring og væske gjennom et meget kontrollert og komplisert system, samtidig som kroppens indre beskyttes mot potensielt sykdomsfremmende organismer.

Årsaker til diaré

Hva skjer i kroppen? Både akutt og kronisk diaré oppstår når mengden væske og annet tarminnhold overstiger lagringskapasiteten i tykktarmen og tarmens evne til å absorbere overflødig væske. En form for diaré oppstår når forholdene i tarmen fører til at væske beveger seg ut i tarmen i stedet for å bli tatt opp i kroppen. Dette kalles osmotisk diaré. Slik diaré oppstår lett når det blir forstyrrelser i fordøyelsen.

En annen årsak til diaré kan være forstyrrelse i utskillelse og opptak av væske gjennom tarmveggen. Væske transporteres frem og tilbake gjennom tarmveggen hos en frisk hund, og nettoresultatet er høyere opptak enn utskillelse. Væskemengden som transporteres frem og tilbake slik at løpet av en dag er stor. Betennelsestilstander i tarmveggen endrer slimhinnens evne til å transportere væske, og fører til at mer væske enn det som tas opp skilles ut i tarmen gjennom tarmveggen. Avhengig av hvor i tarmen betennelsestilstanden er, vil dette kunne endre avføringens konsistens. Tarmslimhinnen kan i visse tilfeller også øke utskillelse av væske, uten at transportevnen endres. Dette kan skyldes for eksempel enterotoksiner (giftstoffer).

Forstyrrelser i tarmmotorikken er også en medvirkende årsak til diaré. Hos hunder med akutt diaré er ofte bare en av disse mekanismene involvert, men når tilstanden blir kronisk, kan

det være en kombinasjon av flere.

Når skal jeg oppsøke veterinær?

Det første du bør gjøre er å observere og undersøke hunden grundig. Hvordan er allmentilstanden, er den slapp eller virker den kvikk og normal? Ta temperatur, kontroller pulsen, undersøk slimhinner i munnen for farge og kapillærfyllingstid. Hvordan ser avføringen ut, er den lys, mørk, hvilken farge har den? Er den flytende, slimete eller blodig? Har avføringen økt frekvens, eller er den bare løs? Klarer hunden å holde seg mens den er inne? Er diaréen sprutende? Hvordan lukter den? Diaré kan være symptom på helt ufarlige tilstander, og på svært alvorlig sykdom, så det er flere faktorer som bestemmer om og når du skal oppsøke veterinær.

Hunden skal til veterinær straks hvis den i tillegg til diaré har:

- sterkt redusert allmenntilstand og er svært slapp
- veldig høy feber og er slapp
- tydelige smerter
- oppblåst buk
- høy puls og brunlige eller veldige bleke slimhinner

Hunden skal til veterinær innen et døgn hvis:

- den har diaré og begynner å kaste opp
- den begynner å få dårlig sirkulasjon – kapillærfyllingstiden er på mer enn to sekunder
- den har nedsatt allmenntilstand og ikke blir bedre
- den har rikelig med friskt blod, eller svart avføring (som er et tegn på at det er gammelt blod)

Kapillærfyllingstiden sier noe om sirkulasjon, og forlenget kapillærfyllingstid kan være tegn på uttørring. Man sjekker kapillærfyllingstiden ved å trykke en finger inn i tannkjøttet, slippe opp, og telle 1001, 1002, osv. til fargen er kommet tilbake. Dersom hunden har hatt diaré en stund, blir tarmen påkjent, og det kan lett komme blod, særlig hvis den har veldig hyppig avføring med trengninger. Dette er ikke dramatisk hvis det bare er litt!

Hva kan føre til diaré?

- Stress
- Ubalanse i tarmfloraen
- Overdosering eller redusert toleranse for medisiner
- Forgiftninger
- Obstruksjon av fordøyelsessystemet
 - » fremmedlegeme
 - » betennelse
 - » svulst
 - » tarmslyng
- Betennelse i fordøyelsessystemet
 - » magekatarr
 - » infeksjoner med virus, bakterier eller parasitter
 - » betennelse i tynntarmen
 - » betennelse i tykktarmen
- Sykdom andre steder i kroppen
 - » nyreproblemer
 - » leversykdom
 - » livmorbetennelse
 - » bukspyttkjertelbetennelse
 - » bukhinnebetennelse
 - » generelle infeksjoner
- Kreft i tarmveggen eller i tarmslimhinnen

Hunden skal undersøkes hos veterinær hvis:

- den har diaré daglig eller nesten daglig over flere dager
- den har diaré som kommer og går
- hunden har diaré av og til og har nedsatt allmenntilstand
- hunden har diaré av og til og går ned i vekt
- avføringen er lys eller illeluktende i flere dager

Hva kan jeg gjøre selv når hunden min har diaré?

Ved akutt diaré kan det hjelpe å gi tarmen hvile et døgn ved å faste hunden. Pass på at den får i seg nok væske! Hvis hunden ikke drikker selv, må du gi den vann i munnen ved hjelp av en engangssprøyte eller spruteflaske. Hunden bør ta det med ro, fordi aktivitet kan forverre diaréen. Den bør kun gå korte turer i bånd, så den får gjort fra seg så lenge den har mageproblemer.

Husk også at mange diarétilstander er smittsomme, så du bør holde hunden din borte fra andre hunder til den er blitt frisk igjen. Probiotika er veldig nyttig for det bidrar til å normalisere tarmfloraen, som vil bli forstyrret når hunden får diaré. Probiotika kjøpes hos veterinær eller på apotek/helsekost, og finnes som en pasta eller et pulver til å løse i vann.

Etter at hunden har fastet, gir du den diett. Gi en halv dagsrasjon fordelt på seks måltider den

første dagen, neste dag gir du hele dagsrasjonen fordelt på seks måltider, og den tredje dagen fire måltider. Fortsett til hunden blir bra igjen. Hunden skal ha dietten til den har vært frisk i fem dager før du gradvis går tilbake til det vanlige fôret. Det finnes spesialfôr til hunder med fordøyelsesproblemer som du kan kjøpe hos veterinær. Du kan også gi kokt fisk eller kyllingfilet som gjerne kan blandes med to deler kokt ris hvis du ønsker å lage dietten selv. Hunden bør ikke få melkeprodukter, heller ikke syrnede, når den har diaré.

Tenk godt gjennom hva som kan ha vært årsak til at hunden fikk diaré. Kan det være smitte fra andre hunder? Har du nettopp byttet fôr, kanskje det nye fôret ikke passer til hunden, eller du byttet for fort? Har hunden spist noe den ikke burde (søppel, rester etter grillmiddag eller lignende?). Mange ting kan du endre eller rette på selv, slik at hunden holder seg frisk og ikke får mageproblemer igjen.

Hvis hunden får diaré igjen, skal du kontakte veterinær. Det er mange ulike årsaker til at hunder har vedvarende diaré, og derfor er det

viktig å få stilt diagnose slik at man kan gi riktig behandling.

Hvordan kan jeg forebygge at hunden min får diaré?

Det er ikke alt som kan forebygges, men noen ting kan du som hundeeier gjøre for å forebygge diaré hos hunden din.

- Unngå kontakt med syke hunder slik at hunden din ikke blir smittet.
- Hvis du skal bytte til et annet fôr, bruk en ukes tid på gradvis overgang.
- Dersom hunden din lett får diaré når den utsettes for stress, er det beste selvfølge- lig å unngå stressende situasjoner. Noen ganger er ikke det mulig, og da finnes det kosttilskudd og diettfôr du kan bruke forebyggende – snakk med din veterinær!
- Pass på at hunden din ikke får tilgang til sterkt krydret eller fet mat (rester etter grill- eller festmåltidene til oss mennesker).

Dersom du er i tvil om du trenger å ta hunden med til veterinær, er det lurt å ringe og snakke med veterinær om saken. ■

Driker hunden din for lite?

Tekst: **Wim Van Kerhoven**

Vann er essensielt. Det hjelper til med transpor- ten av oksygen gjennom blodet og til å slippe ut og rense bort avfallsstof- fer gjennom nyrene. Util- strekkelig drikking kan føre til dehydrering og overoppheting.

Hunder mister væske via lungene når de puster og peser, gjennom svette, urin, ekskrementer og melkeproduksjon. Graden av væsketap avhenger av fysisk aktivitet, lufttemperatur og luftfuktighet. For å vedlikeholde en stabil vannbalanse, trenger hunder omtrent 40 til 60 milliliter vann per kilo kroppsvekt per dag.

Helsetrussel

For dårlig tilgang på vann eller oppkast og diaré

kan føre til dehydrering. Det kan resultere i at nyrene får vanskeligheter med å skille ut avfallsstoffer, urinen blir mer konsentrert og sjansen for å få nyresteiner og nyregrus øker. Videre er ikke kroppen i stand til å kjøle seg ned så mye på grunn av at fordampingen er mindre, noe som kan føre til at hunden blir overopphetet. Alvorlig overoppheting er farlig og kan ha fatale konsekvenser for alle systemer i kroppen.

Forebygging er viktig

Som en konsekvens av dette, må dyr drikke tilstrekkelig for å holde seg friske. Spesielt hvis de i all hovedsak blir fôret med tørrfôr. Hvis hunder får noe smakfullt i skålen, kan de få trang til å drikke selv når de ikke er tørste. På den måten kan væskeopptaket øke.

Informasjonen er hentet fra doktor Wim Van Kerhovens artikkel publisert i FCI-magasinet 1/2008. Kerhoven er ansatt i firmaet Viyo. ■

